

Herdenken is meer dan niet vergeten

Herdenken is meer dan niet vergeten

Herdenken is inleven in wat was

Herdenken is gedenken aan hen die waren

Herdenken is opnieuw denken

Herdenken is stil zijn

Herdenken is beseffen dat wat is

Altijd is verbonden met wat was en wat zal zijn

75 jaar geleden. Dat lijkt een hele lange tijd. Toen ik deze zomer met mijn gezin in Berlijn was, vonden mijn dochters, van 16 , 13 en 7 jaar oud, het jaartal 1989, het jaar dat de muur viel in Berlijn, een jaartal uit een ver verleden. Voor hun lijkt dat een hele lange tijd. Voor mij was het alsof ik gisteren nog voor de televisie zat en de beelden tot me door liet dringen, mensen die op de muur stonden te dansen, hun vrijheid tegemoet.

75 jaar geleden. Dat lijkt een hele lange tijd. Mijn grootouders waren toen in de veertig, zo oud als ik nu ben. Ze woonden niet zo heel ver hier vandaan, in Herveld om precies te zijn. Mijn grootvader was krijgsgevangene in Polen. Maar mijn grootmoeder, mijn ooms, tantes en moeder, toen kleine kinderen tussen de 1 en 10 jaar oud, zullen de vliegtuigen van Market Garden Operatie hebben kunnen horen vliegen. Mijn grootvader kwam op een dag het dorp ingewandeld, terug uit Polen, om zijn vrouw en kinderen te omarmen. Voor mij lijkt dat een hele lange tijd geleden. Voor mijn moeder lijkt het alsof zij gisteren bij haar vader op schoot zat en vers geplukte kersen at.

75 jaar geleden. Dat lijkt een lange tijd. Jonge mannen met namen als Joe, Bob, Warren, Alfie, Pat en Jesse stapten in vliegtuigen in hun gedrevenheid om andere mensen te bevrijden van een bezetter die de vrijheid van de mensheid beknotte, die mensen met een andere geloofsovertuiging wilde uitroeien, een bezetter die ons land in de macht had. De jonge mannen lieten gezinnen achter, moeders in zorgen, vriendinnen van wie ze hielden, nichten en neven om wie ze gaven, ze vonden ergens in hun hart de moed om op te

stijgen, wetende dat hun leven niet zeker was. Velen van hen keerden niet terug, ze lieten hun leven hier in de Neder-Betuwe.

Deze mannen waren 'Vliegers in het Vuur', stegen op, vlogen door de lucht maar werden door het vuur van de oorlog, uit de lucht geschoten. Wat zullen zij in hun laatste minuut gedacht hebben? Hoe zullen zij zich gevoeld hebben? Dachten zij aan hun moeder van wie zij wisten dat zij in een onmogelijk verdriet verder zou moeten leven? Dachten zij aan hun vrienden? Aan hun hond die zij nog geknuffeld hadden voor ze weggingen? Of dachten zij aan hun toekomst, aan hun dromen die niet meer werkelijkheid zouden worden? Dromen waar zij misschien als kind al over fantaseerden, over een bestaan als boer, als dokter, als advocaat, als schilder, als bakker?

We weten het niet, we zullen nooit weten hoe zij hun laatste minuten doorbrachten. Maar door hen te herdenken, komen zij wel een stukje dichterbij ons. Hoewel 75 jaar geleden, een hele lange tijd, kunnen we toch hier op deze plek ons inleven in wie zij waren, misschien kunnen we voelen hoe zij hierboven in de lucht vlogen, een poging deden hun missie te volbrengen, misschien kunnen we ons voorstellen hoe groot hun angst geweest moet zijn toen niet de vijand, maar zij werden neergeschoten. Misschien kunnen we ons indenken hoe zij net als wij vol dromen, wensen en verlangens waren over het leven dat nog voor hen lag.

75 jaar geleden. Dat lijkt een hele lange tijd.

En toch staan we hier vandaag.

75 jaar verder leven. Ook dat lijkt een hele lange tijd.

En toch staan we hier vandaag.

Zoals er over 75 jaar ook op een dag mensen zullen staan en in het verleden terug zullen kijken. Wat willen wij dat zij dan zien? Wat willen wij dat zij zich dan herinneren? Als we ons dat realiseren, hebben we vandaag de dag niet alleen de verantwoordelijkheid te *herdenken* maar ook om ver te denken, de toekomst in.

Laten we werken aan een land waarin de vrede blijft bestaan. Zodat de kinderen die vandaag bloemen bij het monument hebben gelegd, en die vanmiddag zorgeloos spelen op straat en

vanavond bij hun ouders op schoot kruipen, nooit in een vliegtuig hoeven te stappen om de vrijheid te bevechten.

Laten we ons inzetten voor een land waarin we elkaar de ruimte geven om te zijn, om verschillend te zijn, omdat iedereen - welk geloof, ras of geslacht ook- uiteindelijk hetzelfde verlangt, een wereld met vrede, een wereld waarin je kan dromen, een wereld waarin je je dromen mag leven, door bakker te worden, dokter, kok, door verliefd te worden, een kind te krijgen en je kleinkinderen te omarmen.

75 jaar. Laten we dankbaar zijn voor allen die de moed hadden hun leven te geven voor mensen die zij niet kenden. Voor ons, zoals wij hier vandaag samen zijn. En laten we verderdenken, laten we blijven geloven en blijven werken aan een land, aan een wereld waar niet de haat en het gevecht het wint, maar de liefde en vrede.

75 jaar.

Laten we vliegen in dromen en niet in het vuur van de oorlog.

Laten we een vuur in ons hart brandend houden, een warm vuur voor vrede, liefde en vrijheid.

Beitske Bouwman

September 2019

Opening gedenkteken, Vliegers in het Vuur